

Inbreng Energie-Nederland voor het Rondetafelgesprek over verduurzaming van de gebouwde omgeving in de koopsector d.d. 18 april 2018

Inleiding

De verduurzaming van de gebouwde omgeving is een zeer complexe opgave. Dat geldt zeker voor de koopsector, omdat de diversiteit en het aantal eigenaren veel groter is dan in andere delen van de gebouwde omgeving, zoals in de huursector en de commercieel vastgoed sector. Energie-Nederland deelt graag met u de zes elementen die zij het belangrijkste vindt voor het laten slagen van die opgave:

1. Blijf sturen op de meest kosteneffectieve methode van CO₂-reductie;
2. Kies voor een techniek-neutrale aanpak;
3. Zet in op marktinnovatie, zodat kosten omlaag gaan;
4. Verdeel de kosten van de energietransitie voor woningeigenaren fair;
5. Zet ook prikkels in om woningeigenaren te stimuleren;
6. Last but not least: stimuleer samenwerking tussen alle betrokkenen!

Blijf sturen op de meest kosteneffectieve methode voor CO₂-reductie

Om de financiële effecten van de energietransitie te beperken is het nodig om een klimaatneutrale warmtevoorziening tegen de laagst mogelijke kosten te realiseren. Dat betekent dus steeds kiezen voor de meest efficiënte en kosteneffectieve methode. Lokaal is hiervoor veel kennis nodig. Bovendien zijn er afwegingskaders nodig waardoor burgers kunnen vertrouwen op kwalitatief goede lokale besluitvorming, die bijdragen aan het benodigde draagvlak van woningeigenaren.

Energie-Nederland pleit daarom voor de irichting van een landelijk expertisecentrum voor de warmtetransitie dat een generiek nationaal afwegingskader opstelt, waarmee gemeenten tot de optimale keuze voor de warmtetransitie per wijk of straat kunnen komen.

Kies voor een techniek-neutrale aanpak

Sturen op kosten betekent dat elke techniek (bijv. all-electric, (hybride) warmtepomp, groen gas, warmtenet) die het doel van verwarming met zo min mogelijk CO₂-uitstoot bereikt, een eerlijke kans krijgt in een competitief speelveld. Dat zorgt immers voor de benodigde innovatie waardoor de kosten omlaag gaan.

De overheid moet dit gelijke speelveld creëren (en bewaken) met goede regelgeving. Zo is het nu bijvoorbeeld mogelijk om zon- en wind te alloceren aan een gebouw zodat het meetelt met de energieprestatie. Energie-Nederland is er voorstander van dat dit ook mogelijk wordt voor duurzame warmtebronnen (door NEN7125 toe te passen in het Bouwbesluit). Allocatie van nieuwe duurzame warmtebronnen is eenvoudig te organiseren en cruciaal om het gebruik van fossiele energie in een warmtenet te verminderen en stapsgewijs te vervangen door duurzame warmtebronnen. Het Kabinet zou dit sneller moeten invoeren dan per 2020.

Zet in op marktinnovaties zodat kosten omlaag gaan

“Innovatie is van cruciaal belang om de energie- en klimaatambities van Rutte III te realiseren. Neem de klimaatopgave voor de gebouwde omgeving. Het CO₂-neutraal maken van onze huizen vraagt om het combineren van nieuwe technologieën.”¹

Voor de opschaling van de energietransitie in de gebouwde omgeving zijn innovaties dus cruciaal. Dat leidt tot meer CO₂-reductie en tot lagere investeringen voor woningeigenaren. Innovaties leiden niet alleen tot dalende kosten voor bestaande oplossingen, zoals bijvoorbeeld warmtepompen, maar ook tot de ontwikkeling van nieuwe technieken en geïntegreerde, op industriële schaal te produceren totaaloplossingen die de noodzakelijke opschaling dichterbij brengen.

De ervaring leert steeds dat in een concurrerende markt prijzen en kosten omlaag gaan. Het is daarom van belang dat de publieke taak van overheidsbedrijven met een monopolie-positie (net-beheerders) niet wordt uitgebreid. De ervaring leert dat kosten dan eerder stijgen dan dalen. Energie-Nederland pleit er daarom ook voor om kostengeoriëtereerde nettarieven in stand te houden.

Geef netbeheerders een centrale rol waar het gaat om hun gas- en elektriciteitsnetten, betrek zowel marktpartijen als netbeheerders tijdig bij het besluitvormingsproces op lokaal niveau, voorkom dat de publieke netwerkbedrijven activiteiten ondernemen die marktpartijen ook kunnen en willen doen.

Verdeel de kosten van de energietransitie voor woningeigenaren fair

De energietransitie van de gebouwde omgeving kost geld. Diverse experts becijferen dat de energielasten (als je alle factoren zoals transport en isolatie meetelt) structureel zullen stijgen.² De kosten hebben grote impact op het draagvlak voor de energietransitie, zeker bij eigenaar/bewoners. Dit raakt de vraag of en hoe deze kosten verdeeld moeten worden.

Het is van belang dat dit vraagstuk tijdig wordt aangepakt, waarbij de politiek een keuze maakt met twee hoofdprincipes als basis: ‘de vervuiler (de kostenveroorzaker) betaalt’, naar draagkracht of een combinatie van beide. Bezien moet worden in welke gevallen generieke maatregelen gewenst zijn (bijvoorbeeld normering), dan wel maatregelen voor specifieke woningeigenaren of woningtypes. Het belangrijkste is dat de uiteindelijke politieke keuze woningeigenaren (en ook huurders) langjarig helderheid verschaft over de te verwachten meerkosten.

Zet ook prikkels in om woningeigenaren te stimuleren

Vanwege de complexiteit van de verduurzamingsopgave in de bestaande woningmarkt is de weg van de verleiding niet voldoende. Woningeigenaren zijn nu vaak nog terughoudend, zien door de (technische) bomen het bos niet en zijn bezorgd of ze duurzaamheidsinvesteringen wel terugverdienen.

¹ Uit het voorwoord van “Missie-gedreven innovatiebeleid voor energie- en klimaatambities”, Borgingscommissie Klimaatakkoord, april 2018

² Een betrouwbare indicatie is dat de kosten voor klimaatneutraal verwarmen gemiddeld € 1.000 per huishouden per jaar hoger zijn dan bij verwarmen met aardgas. Voor het draagvlak van de transitie is het noodzakelijk dat deze extra kosten rechtvaardig worden verdeeld. (Bron: CE Delft).

Daarom is het belangrijk om woningeigenaren naast de ‘verleiding’ ook te ondersteunen bij de verduurzaming van hun woningbezit met een samenhangend pakket van maatregelen, waar ook (financiële) prikkels onderdeel van uit maken. De belangrijkste maatregelen zijn in onze ogen:

- *Pas de energielasting (bijvoorbeeld in 10 jaarlijkse stappen van 3 cent) stapsgewijs aan, zodat die o.b.v. CO₂-uitstoot meer in balans komt.* Maak aardgas dus duurder en elektriciteit goedkoper. Dit is in lijn met beleid dat al in het Regeerakkoord staat. Zet volgende stappen: stapsgewijs, langjarig voorspelbaar en zo veel mogelijk budgetneutraal voor consumenten.
- *Voer normen in voor bestaande woningbouw.* Nu zijn er wel normen (prikkel) voor nieuwbouwwoningen, voor de corporatiewoningen en voor commercieel vastgoed. Maar nog niet voor de bestaande woningbouw. Denk bij prikkels bijvoorbeeld aan verplichte labelstappen bij natuurlijke momenten (verbouwing, verhuizing, vervanging gasinfrastructuur in de wijk), rendementseisen aan CV-ketels, etc.
- *Steun woningeigenaren met adequate financiële maatregelen.* Om draagvlak te behouden, en normering ook acceptabel te maken, moet er oog zijn voor de financiële effecten van de energietransitie. Denk daarbij bijvoorbeeld aan object gebonden financiering, OZB-differentiatie, subsidie voor isolatie, collectieve aanvraag van subsidies (ISDE, SEEH, etc.). Telkens moet bij deze instrumenten wel worden bedacht wat de inkomensverdeeffecten zijn, ook indachtig de hiervoor genoemde noodzaak van een faire energietransitie.

Last but not least: stimuleer samenwerking tussen alle betrokkenen!

De complexe opgave kan alleen succesvol gerealiseerd worden als alle betrokkenen intensief en constructief samenwerken. Voor Energie-Nederland betekent dat o.a. dat gemeenten zo vroeg mogelijk duidelijkheid verschaffen over lokale ambitie (bijvoorbeeld voor het aardgasloos maken van wijken), dat netbeheerders noodzakelijke aanpassingen kunnen doen aan hun infrastructuur, dat woningeigenaren actief betrokken worden bij het keuzeproces en dat marktpartijen tijdig passende (integrale) oplossingen kunnen bieden, die aansluiten bij de wensen van individuele woningeigenaren.